

- **Educație și formare:** absolventă a Facultății de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (1990); studii universitare de doctorat, Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (2004).
- **Experiență profesională:** începând cu anul 1990, până în 1998, procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Arad și Oradea și la Parchetul de pe lângă Tribunalul Bihor. Din anul 1998, judecător la Curtea de Apel Oradea, unde, în perioada 2000-2004, respectiv din 2014, a deținut funcții de conducere (judecător inspector, vicepreședinte al instanței, președintele Secției penale și pentru cauze cu minori); din anul 1993, cadru didactic la Facultatea de Drept din cadrul Universității Oradea, din anul 2007 până în prezent deținând funcția de conferențiar universitar.
- **Activitatea de cercetare științifică. Cărți** (cele mai importante): *Răspunderea civilă pentru dauna ecologică*, Ed. Lumina Lex, București, 2005; *Drept instituțional european*, Ed. Pro Universitaria, București, 2018; *Drept instituțional european*, Ed. Pro Universitaria, București, 2021; *Cooperarea judiciară internațională în materie penală. Compendium. Legislație, doctrină, jurisprudență europeană și națională*, Ed. Universul Juridic, București, 2022; *Culegere de jurisprudență a Curții de Apel Oradea* (coordonator și membru), Ed. C.H. Beck, București. Membru în colegiul de redacție al Revistei Facultății de Drept Oradea, publicație bianuală, Ed. Pro Universitaria, București. Autor a numeroase articole de cercetare în domeniul dreptului penal și european publicate la nivel național și internațional.

Cuprins

Abrevieri.....	11
CAPITOLUL I. FUNDAMENTELE ȘI EVOLUȚIA COOPERĂRII JUDICIARE INTERNAȚIONALE ÎN MATERIE PENALĂ, DE LA EXTRĂDARE LA MANDATUL EUROPEAN DE ARESTARE	13
1. Privire istorică asupra cooperării judiciare internaționale în materie penală	13
2. Principii generale ale cooperării judiciare internaționale în materie penală	21
3. De la extrădare clasică la spațiul european de libertate, securitate și justiție prin utilizarea mandatului european de arestare.....	35
CAPITOLUL II. ASPECTE ESENȚIALE PRIVIND MANDATUL EUROPEAN DE ARESTARE	47
1. Mandatul european de arestare – definiție, principii de bază și caracteristici.....	47
2. Domeniul de aplicare al mandatului european de arestare.....	54
3. Conținutul și forma mandatului european de arestare.....	67
4. Noțiunea de autoritate judiciară competentă să emită mandatul european de arestare.....	75
CAPITOLUL III. PROCEDURA DE EMITERE A MANDATULUI EUROPEAN DE ARESTARE	96
1. Condiții de emiteră a mandatului european de arestare.....	96
2. Informații suplimentare și garanții	105
3. Mandatul european emis în baza unei hotărâri de condamnare <i>in absentia</i>	110
4. Reguli de difuzare și transmitere a mandatului european de arestare.....	122
5. Transferarea temporară sau audierea persoanei solicitate în cursul procedurii de predare în baza mandatului european de arestare.....	129
6. Retrageră mandatului european de arestare	132

CAPITOLUL IV. PROCEDURA DE EXECUTARE A

MANDATULUI EUROPEAN DE ARESTARE

1. Condiții	135
2. Motive de neexecutare	139
2.1. Motive obligatorii de neexecutare a mandatului european de arestare.....	143
2.1.1. Mandatul european vizează fapte sau pedepse care atrag incidența principiului <i>ne bis in idem</i>	143
2.1.2. Infrațiunea este acoperită de amnistie în România, autoritățile fiind competente să urmărească acea infrațiune	151
2.2. Motive facultative de neexecutare a mandatului european de arestare.....	165
2.2.1. Predarea pe baza mandatului european de arestare este subordonată condiției dublei incriminări	166
2.2.2. Persoana este supusă unei proceduri penale în România pentru aceeași faptă care stă la baza mandatului european de arestare	172
2.2.3. Mandatul european de arestare se referă la pedepse privative de libertate aplicate cetățenilor români sau rezidenților de lungă durată în România	177
2.2.4. Mandatul european de arestare se referă la o hotărâre definitivă pronunțată într-un stat terț, cu privire la aceleași fapte	213
2.2.5. Infrațiunile din cuprinsul mandatului european de arestare sunt comise pe teritoriul României.....	216
2.2.6. Legea română nu permite urmărirea infrațiunilor comise în afara teritoriului său	231
2.2.7. Prescripția răspunderii penale sau a executării pedepsei ar fi fost incidentă, dacă faptele ar fi fost de competența autorităților române	234
2.2.8. Există deja pronunțată o soluție de renunțare la urmărirea penală, de clasare ori o hotărâre definitivă pentru aceleași fapte.....	249
2.2.9. Persoana condamnată nu a fost prezentă personal la judecată	251

CAPITOLUL V. PROCEDURA JUDICIARĂ	261
1. Procedura prealabilă	261
2. Procedura în fața curții de apel	266
2.1. Măsura arestării provizorii	267
2.3. Regula specialității	281
2.4. Termene și incidente procedurale	294
2.5. Soluțiile pe care le poate pronunța instanța.....	307
2.6. Concursul de cereri	313

CAPITOLUL VI. INSTRUMENTE JURIDICE ÎN RELAȚIE CU DECIZIA-CADRU 2002/584/JAI. INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ȘI MANDATUL EUROPEAN DE ARESTARE

1. Relația cu alte instrumente legale.....	332
1.1. Considerații generale privind raporturile cu alte instrumente legale	332
1.2. Relația Deciziei-cadru 2002/584/JAI cu acorduri încheiate de Uniunea Europeană cu alte state	337
1.3. Relația Deciziei-cadru 2002/584/JAI cu Decizia-cadru 2008/909/JAI.....	348
1.4. Relația Deciziei-cadru 2002/584/JAI cu Decizia-cadru 2008/675/JAI	353
1.5. Relația Deciziei-cadru 2092/584/JAI cu transferul de proceduri	355
2. Inteligența artificială (AI) și mandatul european de arestare	357
2.1. Considerații generale.....	357
2.2. Noțiunea de inteligență artificială	361
2.3. Sistemele AI și impactul lor în administrarea justiției	365
2.4. Protecția drepturilor fundamentale și utilizarea sistemelor AI.....	368
2.5. Inteligența artificială și limitele acesteia în aplicarea legii.....	373

Bibliografie selectivă	385
-------------------------------------	-----

Capitolul I

**Fundamentele și evoluția cooperării judiciare
internaționale în materie penală, de la extrădare
la mandatul european de arestare****1. Privire istorică asupra cooperării judiciare internaționale în
materie penală**

Cooperarea judiciară internațională în materie penală are începuturi seculare, inseparabil legate de dezvoltarea statelor și, ulterior, a entităților internaționale, cum ar fi Liga Națiunilor¹, Organizația Națiunilor Unite² sau Consiliul Europei³.

Noțiunea de cooperare judiciară transnațională a evoluat lent, dar plurilateral, sub amprenta modificărilor din relațiile internaționale, evoluând odată cu schimbările politice, economice și conceptuale ale societății.

Între primul și cel de-al Doilea Război Mondial s-au intensificat preocupările legate de recunoașterea unor noi forme de cooperare între state, iar la finele celui de-al Doilea Război Mondial, un grup de oameni politici, membri ai partidelor creștin-democrate (Winston Churchill, Robert Schumann, Alcide de Gasperi și Konrad Adenauer), au decis să pună capăt antagonismului internațional⁴, ceea ce a determinat o nouă abordare a cooperării fondată pe interese comune și tratate, care să asigure și să

¹ Societatea Națiunilor a fost înființată prin Tratatul de la Versailles, la 28 iunie 1919, fiind o organizație interguvernamentală care a avut ca principală misiune păstrarea păcii în lume, prevenirea războiului prin securitate colectivă și dezarmare și rezolvarea disputelor internaționale prin negocieri.

² Organizația Națiunilor Unite (ONU) s-a format după cel de-al Doilea Război Mondial, la 24 octombrie 1945. Potrivit Cartei organizației națiunilor unite, cea mai importantă organizație internațională din lume are misiunea de a asigura, printre altele, respectarea drepturilor omului și cooperarea internațională între state.

³ Fondat la 5 mai 1949, este o organizație internațională, interguvernamentală și regională, independentă de Uniunea Europeană, având ca principal scop promovarea democrației, a drepturilor fundamentale ale omului și a statului de drept în Europa.

⁴ D.W. Urwin, *The Community of Europe. A History of European Integration since 1954*, Longman Publishing, London, New York, 1998, p. 39.

garanteze statul de drept, egalitatea între state și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În epoca contemporană, aspirațiile spre diversitate și universalitate¹ au avut drept consecință necesitatea întăririi relațiilor de cooperare între state, prin dezvoltarea și codificarea la nivel internațional și regional a formelor de cooperare judiciară internațională, inclusiv în materie penală.

Problemele complexe pe care le-au ridicat uriașele mutații la nivel internațional, zonal sau național, sub pecetea globalizării, din perspectiva amplitudinii fenomenului infracțional, în special a formelor de criminalitate organizată, valorizate de eliminarea progresivă a frontierelor, libera circulație a persoanelor, dar și de internaționalizarea infracțiunilor, au adus noi provocări pentru state, ceea ce a impus promovarea unor principii generale aplicabile și adoptarea unor reglementări coerente și unitare privind conduita statelor și a cetățenilor acestora². Totodată, schimbările societale de la finele secolului al XIX-lea, ca urmare a exacerbarii fenomenului criminalității organizate, au impus adoptarea unor noi instrumente, eficiente și simplificate, bazate pe principiul recunoașterii reciproce, un concept de bază în sfera cooperării judiciare, care permite depășirea obstacolelor în calea acesteia, create de tradițiile constituționale și varietatea sistemelor judiciare din statele membre.

La nivel european, extinderea relațiilor de cooperare internațională, inițial între statele membre, caracterizate prin vecinătate, iar ulterior, prin dezvoltarea și codificarea unor forme de cooperare judiciară internațională în materie penală, a constituit o preocupare constantă a legiuitorului comunitar de la acea dată.

Un pas important din perspectiva intensificării cooperării între statele membre, inclusiv pe segmentul cooperare judiciară internațională în materie penală, l-a reprezentat Tratatul privind Uniunea Europeană (art. 31 TUE)³. Prin Tratatul de la Maastricht s-au introdus noi forme de colaborare între guvernele statelor membre în multiple domenii, printre care și cel al

¹ A.T. Moldovan, *Expulzarea, extrădarea și readmisia în dreptul internațional*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 17.

² M. Pătrăuș, *Cooperarea judiciară internațională în materie penală. Compendium. Legislație, doctrină, jurisprudență europeană și națională*, Ed. Universul Juridic, București, 2022, pp. 9-10.

³ Cunoscut ca Tratatul de la Maastricht din 7 februarie 1992, în vigoare din 1 noiembrie 1993, publ. în JO C 191 din 29 iulie 1992.

justiției și afacerilor interne, creându-se o structură cu trei piloni, cel de-al treilea incluzând cooperarea polițienească și judiciară, ca zonă de interes comun pentru statele membre. În cadrul TUE au fost adoptate măsuri în vederea cooperării autorităților judiciare din statele membre. În acest sens amintim Acțiunea comună 96/277/JAI a Consiliului din 22 aprilie 1996 privind cadrul pentru schimbul de magistrați de legătură în vederea îmbunătățirii cooperării judiciare între statele membre ale Uniunii Europene¹, având ca obiectiv accelerarea și îmbunătățirea cooperării judiciare și facilitarea unei mai bune cunoașteri a sistemului de drept substanțial și procedural din statele membre. Ulterior, a fost adoptată Acțiunea comună 98/428/JAI a Consiliului din 29 iunie 1998 privind crearea unei Rețele Judiciare Europene (European Judicial Network, RJN)², cu scopul de a îmbunătăți, la nivelul practicii judiciare, cooperarea între statele membre în vederea combaterii crimei organizate, a corupției, a traficului de droguri și a terorismului. Potrivit Acțiunii comune, s-a creat o rețea de puncte de contact între statele membre, din compunerea căreia fac parte autoritățile centrale din statele membre, responsabile cu cooperare judiciară internațională, unul sau mai multe puncte de contact din fiecare stat membru, magistrați de legătură numiți conform Acțiunii comune din 22 aprilie 1996 și un punct de legătură desemnat de către Comisia Europeană pentru ariile care intră în sfera sa de competență. Potrivit art. 4 din Acțiunea comună, s-au stabilit sarcinile punctelor de contact din cadrul RJN: de a facilita cooperarea judiciară între statele membre, în mod special pentru combaterea crimei organizate, a traficului de droguri, a corupției și terorismului; de a furniza informații juridice și practice autorităților judiciare naționale, punctelor de legătură din alte țări și autorităților judiciare din alte țări; de a îmbunătăți coordonarea cooperării judiciare în alte cazuri în care o serie de solicitări din partea autorităților judiciare dintr-un stat membru necesită o acțiune coordonată în alte state membre.

Potrivit Tratatului de la Amsterdam³, cooperarea judiciară între statele membre este necesară pentru a se asigura un spațiu de libertate, securitate

¹ Intrată în vigoare la data de 27 aprilie 1996.

² Intrat în vigoare la data de 7 august 1998.

³ Semnat la 2 octombrie 1997, în vigoare din 1 mai 1999, publ. în JO C 340 din 10 noiembrie 1997. Pentru detalii, a se vedea M. Pătrăuș*, *Drept instituțional european. Curs universitar*, ed. a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Pro Universitaria, București, 2021, p. 22.

și justiție în Uniunea Europeană (UE), iar reușita acestui demers presupune recurgerea la diferite forme de asistență judiciară în materie penală. În acest sens, legiuitorul european și-a propus aproximarea legislației statelor membre prin metoda deciziilor-cadru, acest instrument reprezentând o schimbare radicală față de sistemul de extrădare din perspectiva procedurii, a termenilor și motivelor de refuz de predare. Rațiunea adoptării deciziilor-cadru și renunțarea la formele convenționale existente până la acel moment¹ rezidă în faptul că asigură simplificarea și accelerarea procedurilor, în cazul lor nefiind necesară ratificarea, iar intrarea în vigoare se poate realiza într-un termen rezonabil. Dacă, inițial, deciziile-cadru au reprezentat singurul instrument de cooperare judiciară și de armonizare a prevederilor legale în materie penală și procesual penală între statele membre, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona², deciziile-cadru și-au menținut valabilitatea, în raport de dispozițiile tranzitorii prevăzute în art. 9 și 10 din Protocolul la Tratatul de la Lisabona, chiar dacă acestea, treptat, vor fi înlocuite cu directivele europene.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a adăugat o dimensiune detaliată a construcției unionale, modificările pe segmentul cooperării în domeniul Justiției și Afacerilor Interne fiind de substanță, datorită inserării acestei competențe în corpul principal al Tratatului și menționării că la baza cooperării stă principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare. În plus, TFUE a introdus condiții de natură să limiteze competențele Uniunii Europene (UE) în

¹ Convenția europeană privind extrădarea adoptată de Consiliul Europei la Paris, 13 decembrie 1957, și protocoalele sale adiționale încheiate la Strasbourg, 15 octombrie 1975, 17 martie 1978, 10 noiembrie 2010, ratificată prin Legea nr. 80/1997, modificată prin Legea nr. 224/2006, publ. în M. Of. nr. 534 din 21 iunie 2006. Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală, adoptată la Strasbourg la 20 aprilie 1959, ratificată de România prin Legea nr. 236/1998, publ. în M. Of. nr. 492 din 21 decembrie 1998. Convenția privind asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene, 29 mai 2000, elaborată de Consiliu în temeiul articolului 34 din Tratatul privind Uniunea Europeană, cu privire la asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene, publ. în JO C 197 din 12 iulie 2000, și Protocolul din 2001 cu privire la asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene, elaborat de Consiliu în temeiul articolului 34 din Tratatul privind Uniunea Europeană, publ. în JO C 326 din 21 noiembrie 2001.

² Semnat la 13 decembrie 2007, în vigoare din 1 decembrie 2009, publ. în JO C 306 din 17 decembrie 2007.

materie, aspect ce rezultă din conținutul art. 82 și art. 83 par. 1 TFUE, care reglementează exhaustiv, fără însă a lăsa loc de interpretare cu privire la liniile de acțiune în domeniul cooperării judiciare în materie penală. În acest sens, s-a prevăzut posibilitatea legislativului european de a adopta directive în procedura prevăzută de art. 289 TFUE, prin care să stabilească „norme minime cu privire la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domeniul ale criminalității (...) de dimensiune transfrontalieră”¹.

Din economia dispozițiilor art. 82-84 TFUE reiese că, în domeniul cooperării judiciare în materie penală, pentru a se asigura facilitarea recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare, inclusiv cooperarea polițienească și judiciară cu dimensiuni transfrontaliere, Parlamentul European și Consiliul pot stabili norme minime, prin directive, referitor la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domeniul ale criminalității de o gravitate deosebită, cu efecte transnaționale² ce rezultă din natura sau impactul acestor infracțiuni ori din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună.

Deciziile-cadru, deși lipsite de efect direct, au caracter obligatoriu pentru statele membre în ceea ce privește obiectivul pretins, lăsând autorităților naționale competența cu privire la forma și mijloacele necesare pentru asigurarea efectului util al acestora.

Atât deciziile-cadru, cât și directivele sunt instrumente de armonizare, de cooperare și aproximare a legislațiilor naționale ale statelor membre, acestea din urmă având obligația să le transpună în termenele stabilite de actul normativ unional în legislația internă³.

¹ J.C. Piris, *The Lisbon Treaty, a Legal and Political Analysis*, Cambridge University Press, 2010, p. 12.

² În art. 83 par. 1 pct. 2 TFUE sunt enumerate domeniul ale criminalității – terorismul, traficul de persoane și exploatarea sexuală a femeilor și a copiilor, traficul ilicit de droguri, traficul ilicit de arme, spălarea banilor, corupția, contrafacerea mijloacelor de plată, criminalitatea informatică și criminalitate organizată. Totodată, la pct. 3 se prevede că, în raport de evoluția criminalității, Consiliul poate adopta o decizie care să identifice alte domenii ale criminalității care îndeplinesc criteriile prevăzute în art. 83 par. 1 TFUE, motiv pentru care putem susține că dispoziția Tratatului conține un element de flexibilitate ce rezidă în posibilitatea extinderii acestei liste, printr-o decizie adoptată de Consiliul, după aprobarea Parlamentului European.

³ M. Pătrăuș*, *op. cit.*, p. 255.

Importanța armonizării legislațiilor naționale ale statelor membre cu deciziile-cadru este reflectată și în jurisprudența Curții de Justiție de la Luxemburg (CJUE), care a statuat că, în ceea ce privește efectele juridice ale deciziilor-cadru, instanțele naționale trebuie să ia în considerare toate regulile instituite în dreptul național și să le interpreteze pe cât posibil în lumina textului și a finalității Deciziei-Cadru, indiferent dacă respectivele prevederi sunt anterioare sau ulterioare adoptării actului normativ unional¹.

CJUE a subliniat în mod constant prin jurisprudența sa² că, în baza principiului supremației dreptului unional, statele membre trebuie să dea efectul util normelor de drept european atunci când legislația națională este incompatibilă sau contravine legislației adoptate de Uniunea Europeană prin intermediul legiuitorului european, întrucât principiul supremației dreptului Uniunii consacră prevalența dreptului unional asupra dreptului statelor membre, ceea ce impune tuturor entităților statelor membre să dea efect deplin normelor unionale și să recunoască particularilor posibilitatea de a obține repararea prejudiciului atunci când drepturile lor sunt lezate printr-o încălcare a dreptului Uniunii imputabilă unui stat membru.

În cadrul reuniunii Consiliului European de la Tampere³, dedicată în premieră exclusiv problemelor referitoare la justiție și afacerilor interne, șefii de stat și de guvern ai statelor membre au prezentat principiul recunoașterii reciproce a hotărârii judecătorești ca principiu de bază al cooperării judiciare, „piatra unghiulară” sau „cheia de boltă a cooperării judiciare internaționale în materie penală”. Aceștia și-au asumat angajamentul de a stabili ca obiectiv principal al agendei politice dezvoltarea Uniunii Europene ca spațiu de libertate, securitate și justiție și au subliniat necesitatea unei poziții ferme în fața provocărilor pe care le reprezintă criminalitatea transfrontalieră. De asemenea, în cadrul acestei reuniuni s-a menționat că Uniunea Europeană trebuie să fie pregătită pentru noi forme de cooperare bazate pe principiul recunoașterii reciproce și este necesar să

¹ CJUE, C-105/03, *Maria Pupino*, hotărârea din 16 iunie 2005, ECLI:EU:C:2005:386.

² CJUE, C-573/17, *Daniel Adam Poplawski c. Openbaar Ministerie*, hotărârea din 24 iunie 2019, ECLI:EU:C:2019:530.

³ Consiliul a adoptat la Tampere, 15-16 octombrie 1999, un program de măsuri de punere în aplicare a principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești în materie penală, <https://www.consilium.europa.eu/media/21059/tampere-european-council-presidency-conclusions.pdf>.

îmbunătățească mecanismele de cooperare judiciară internațională în materie penală. Consiliul European a apreciat că o recunoaștere reciprocă și consolidată a sentințelor și hotărârilor judiciare, precum și apropierea legislativă necesară ar crea un cadru optim cooperării dintre autorități și ar asigura o protecție judiciară a drepturilor individuale (pct. 33). Se impune sublinierea că, actualmente, principiul recunoașterii reciproce este prevăzut expres în dispozițiile art. 67 par. 3 și 4, art. 70, art. 80-82 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), fiind „un principiu constituțional subadiacent al spațiului de libertate, securitate și justiție”¹. Consiliul a hotărât că procedura formală a extrădării trebuie eliminată între statele membre și înlocuită cu o procedură de transfer eficientă și rapidă de predare a persoanelor urmărite, fără a se aduce atingere principiului dreptului la un proces echitabil (pct. 35). Ideea comună referitoare la un mandat de arestare cu câmp de aplicabilitate în întreg spațiul Uniunii Europene a apărut la circa doi ani mai târziu, respectiv la 14-15 decembrie 2001, sub impactul atacurilor teroriste din Statele Unite ale Americii din 11 septembrie 2001.

Această viziune și-a găsit concretețea în adoptarea Deciziei-cadru 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre², un instrument deosebit de facil și util în vederea punerii în aplicare a principiului recunoașterii reciproce a hotărârii judecătorești pronunțate în materie penală de către autoritățile judiciare din statele membre, în vederea arestării și predării către un alt stat membru a unei persoane solicitate pentru efectuarea urmăririi penale, a judecării sau în vederea executării unei pedepse sau unei măsuri privative de libertate. Actul normativ unional a fost transpus în

¹ E. Herlin-Karnell, *Constitutional Principles in the EU Area of Freedom, Security and Justice*, în D. Acosta și C. Murphy (eds), „EU Security and Justice Law”, Hart Publishing, Oxford, 2014, p. 36, *apud* K. Lenaerts, *The Principle of Mutual Recognition in the Area of Freedom, Security and Justice*, traducere de M. Banu, în Revista română de drept european nr. 2/2015, p. 28.

² Publ. în JO L 190/1 din 18 iulie 2002, modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 de modificare a Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2005/214/JAI, 2006/783/JAI, 2008/909/JAI și 2008/947/JAI, de consolidare a drepturilor procedurale ale persoanelor și de încurajare a aplicării principiului recunoașterii reciproce cu privire la deciziile pronunțate în absența persoanei în cauză de la proces, publ. în JO L 81 din 27 martie 2009.

legislația românească prin Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată și modificată¹.

Astfel cum am arătat anterior, principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești în materie penală reprezintă cheia de boltă a cooperării judiciare, fiind prevăzut în mod expres în dispozițiile art. 67 par. 3 și art. 82 par. 1 TFUE.

În perioada pandemică și în actualul context geopolitic, cooperarea judiciară internațională ca ramură de drept în plină expansiune și dezvoltare, reglementată de acte normative internaționale (ex., tratate bilaterale, convenții, acorduri internaționale), iar în plan european de acte unionale (ex., decizii-cadru, directive, regulamente), a înregistrat și suferă anumite sincope, de natură a îngreuna executarea cererilor de cooperare judiciară, care, în mod normal, trebuie soluționate cu celeritate, cu respectarea strictă a dispozițiilor normative unionale și a termenelor impuse, în baza principiului cooperării loiale, prevăzut în dispozițiile art. 4 par. 3 Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)².

Totuși, principiul cooperării loiale în materia cooperării judiciare internaționale are anumite limitări, impuse sau trasate de necesitatea protecției intereselor de suveranitate, securitate, ordine publică, iar siguranța persoanei urmărite în baza unei cereri de extrădare sau a unui mandat european de arestare, în cadrul procedurilor judiciare, este un element indispensabil al siguranței publice, care este formă a securității juridice a oricărei persoane participante la raporturile sociale și juridice într-un stat de drept³.

Datorită acestui fapt, astfel cum rezultă din reglementarea națională (art. 3 din Legea nr. 302/2004), în materia cooperării judiciare internaționale este incident principiul exercitării moderate a cooperării judiciare, întrucât aceasta se impune a fi subsumată protecției intereselor de

¹ Legea nr. 302/2004 republicată și modificată prin Legea nr. 51/2021, publ. în M. Of. nr. 310 din 26 martie 2021, completată prin Legea nr. 173/2024, publ. în M. Of. nr. 518 din 4 iunie 2024.

² M. Pătrăuș, *op. cit.*, p. 442.

³ M. Pătrăuș**, *Current trends in jurisprudence regarding the protection of fundamental human rights in relation to the grounds for optional refusal of extradition of a person to the Russian Federation*, vol. 3, nr. 1/2023, *International Journal of Legal and Social Order (IJLSO)*, p. 332, disponibilă la adresa <https://doi.org/10.55516/ijlso.v3i1.145>.

suveranitate, securitate, ordine publică și altor interese constituționale naționale¹.

2. Principii generale ale cooperării judiciare internaționale în materie penală

Toate instrumentele de cooperare judiciară internațională în materie penală cuprind principii democratice referitoare la garantarea și exercitarea deplină a dreptului la apărare în cadrul procedurilor penale cu elemente de extraneitate, respectarea drepturilor procesuale ale persoanelor urmărite, dar și respectarea independenței și supremației fiecărui stat și aplicarea directă și cu prioritate a normelor juridice europene în raport cu normele de drept penal ale statelor membre.

Astfel cum am relevat anterior, cooperarea judiciară internațională în materie penală se realizează pe baza principiului cooperării loiale, prevăzut de art. 4 par. 3 TUE, dublat de principiul încrederii reciproce între statele membre și principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare ale statelor membre.

Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată și modificată, prevede un set de principii generale care stau la temelia activității de cooperare judiciară internațională în materie penală, în concordanță cu dispozițiile constituționale². Din coroborarea dispozițiilor constituționale cu cele ale legii naționale privind cooperarea judiciară internațională în materie penală se desprinde ideea că principiile generale în materie pot fi grupate pe două paliere – în prima categorie fiind incluse principiile subsumate protecției intereselor de suveranitate, securitate, ordine publică și a altor interese constituționale naționale, iar în cea de-a doua cele referitoare la respectarea și aplicarea actelor normative unionale și internaționale³.

¹ S.I. Goia, *Elemente ale democrației constituționale moderne*, în volumul colectiv „Europe in a changing world: opportunities and challenges – In Honorem Professor Ioan Horga”, Ed. Debreceeni Egyetem, Ungaria, 2021, p. 485.

² Art. 11 și 20 din Constituția României, revizuită prin Legea nr. 429/2003, publ. în M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003.

³ M.I. Rusu, *Asistența judiciară în materie penală la nivel european*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 26.